מ) נדרים נו: כלים פנו"ז ד"ה להטיחן, ג) רש"ל מ"ז, ד) וע' שם. מו"ק כו.ן, קי.] יכמות עו: ב"ק ס: ב"ב ק:, ז) [ב"ב לט:], ה) לעיל ב., ט) [לקמן כב. וש"נ], י) [תוספתא פ"ד ע"ש], י) [תוספתא פ"ד ע"ש], כ) עי' רש"ל, ל) רש"ל מוחק מיבת תניא וגורס ר"א בר' יוסי אומר, מ) ס"א אידך ר' יודא אמר כו׳. כ) מגילה יא. יודם חתר כר', כ) מגילה יח,

ב) גיטין סח; ע" (גיטין שם ע" (מגילה יח),

ב) [פ"ד ה"ג], ל) [ע" (מצ"ל ד"ה ר' נהורחין,

ב" (מצ"ל ד"ה ר' נהורחין,

ב" (מצ"ל ד"ה ר' נהורחין,

ב" (מצ"ל ד"ה ר' נהורחין, ב) ב"ל בטיו מלכום באשונה מלך על העליונים כך נדפס בשם כש"ל ש) מיים נעיים

גליון הש"ם . תום' ד"ה מלך וכו' תימה. קושיא זו היא בזוהר הקדוש פ' וישב:

הגהות הב"ח (מ) גמ' תנה נתי מוציא שים נקבים בארוכותיו ומומנין: (ג) ד"ה זוקפה וכו' על מרגלותיה וארוכוחיד למויד למעלה ודיו: (ד) ד"ה רבי נחמיה אומר כו' לא גרסיטן ליה בתוספתא: (ס) ד"ה גונדו וכו׳ של חרש וגורם לו חד אמר מקוד יחד אמר: (ו) תום' ד״ה מלך וכו' בפני בהמתו ולשלם להם גדישין של עדשי' דפלשתי' ו"ל

מוסף רש"י הובא בסוף המסכת.

. לבפרשם

מָפֶרֶב אַדֶּייִ הְיִשְׁים עְלֶיךְ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לְתֵת עָלֶיךְ אִישׁ נְבָרִי אֲשֶׁר לֹא עָלֶיךְ אִישׁ נְבַרִי אֲשֶׁר לֹא אָחָיף הוא: דברים יז טו 2. כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִיָּ אֱלֹהֶיףְ נֹתֵן ָלְר וִירִשְׁתָּה וְיָשָׁבְתָּה בָּה אָמַוְרִתָּ אָשִּׁימָה עָלַי מֶלֶךְ אָמַוְרִתָּ אָשִּׁימָה עָלַי מֶלֶךְ בַּכַל הַגּוֹיִם אֲשֵׁר סְבִיבֹתַי:

ז וַיַּרַע הַדְּבָּר בְּעֵינֵי. שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ ַתְּנָה לָנוּ מֶלֶךְ לְשְׁפְטֵנוּ וַיִּתְפַּלֵל שְמוּאֵל אֶל יִיָּ: שמואל א חו

 וְהָיִינוּ גַם אֲנַחְנוּ כְּכֶל
 הַגוּיִם וּשְׁפָטָנוּ מַלְבֵּנוּ וְיָצָא לְפָנֵינוּ וְנַלְחַם אֶת מלחמתנו: שמואל א ח כ מַלְחֲמֹתֵנוּ: שנותא ת...ב 5. וַיֹּאמֶר בִּי יָד עַל בֵּס יָה מִלְחָמָה לַיִּי בַּעְמְלַק מַדֹּר דֹר: שמות יז טז מָדְּרְ דְּרִ: שְּנְּחְתִּיִּ טְּהְ 6. וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמה עַל בָּטֵא יִיְ לְמֶלֶּךְ תַּחַת דְוִיִד אָבִיו וַיִּצְלֵח וַיִּשְׁמְעוּ וְיִין בְּבִּיוֹנֵיְבְּבְיוּוּנִיְשְּבְּעׁרּ אַלְיוּ בָּל יִשְׂרָאֵל: דברי הימים א כט כג

.-. 7. וַעֲבַרְהֶּם אֶת הַיַּרְבַּן וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אֱלֹהַיכֶם מַנְחִיל אֶתְנֶ הַיָה הַמַּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר

ראשי רצועות התלויות בעור ועונבים ואין מרכיבין הרצועה על גבי ארוכות המטה: סירוגה מעל גבה. החבלים מרכיבין על ארוכות המטה מיכן ומיכן ואורג והוא סירוג: העריסה. עריסת תינוקות בריי"ן: משישופס בעור בדג.

משפשפם בעור הדג כדי להחליק הארוכות ליפותם: למה לי שיפת עור הדג. הלא אין יופיין ניכר שהרי מכוסות הן תמיד בראשי החבלים המסורגין על גבן: מעה אעולי ואפוקי בבזיוניה. בבועים ונקבים של ארוכות מכנים ומוליא רחש החבל ומסרג: בחבקחת. לולאות התלויות בנקבי ארכובותיו ובהן מכניסין ראשי רצועות התלויות בשפת העור: שנקליטיה יולחין. נקליטין שני עלים ארוכים ומעמידין אותן באמלע דופני המטה אחד מראשותיה ואחד מרגלותיה ומפוללין הן בראשותיהן ומניחין קנה מזה לזה ועליו פורסין הכילה ויש שמחברין אותן נקליטין למטה והיינו יולאין שמחוברין ויולאין מן המטה ואין יכול לכפותה מפני נקליטיה: זוקפה. על מראשותיה או על מרגלותיה (מ) וארכובותיה למעלה ודיו: בותנר׳ ופורן. גדרות אחרים: לעשות לו דרך. לשדהו ולכרמו: חלק ברחש. חלק היפה בורר רחשון ונוטל מחלה: גבו' נפרשם מלך. בספר שמוחל (א ח) בניכם ובנותיכם יקח וכיולא בהם: רב אמר לא נאמרה פרשה. דשמואל אלא לאיים עליהם שתהא אימת מלכם עליהם אבל אינו מותר לעשות: ה"ג רבי יהודה אומר לא נאמרה פרשה זו אלא לאיים עליהם. ולא גרס ליראם ולבהלם דהא לרבי יהודה יפה כיוונו שהרי נלטוו ישראל על כך והכי גרס לה בתוספתא [פ"ד ה"ג]: שלש מצות. להכי נקט שלש הללו שהן תלויות זו בזו לעשותן כסדרן כדמפרש לקמן בתחלה מלך ואחריה עמלק ואחריה בית הבחירה: בכניסתם תורה אור השלם לארץ. דבכולהו כתיב ירושה וישיבה וירשתה וישבת בה ואמרת אשימה עלי מלך (דברים יז) בעמלק כתיב (שם כה) והיה בהנית ה' וגו' ובבנין בית הבחירה כתיב ושם יבו ועברתם את הירדן וישבתם בארץ וגו' והדר כתיב והיה המקום וגו': לא נאמרה פרשה זו. דשום תשים עליך מלך משום מלוה אלא כנגד תרעומתם שגלוי לפניו שעתידים להתרעם על כך ולומר והיינו גם אנחנו ככל הגוים שנחמר וחמרת חשימה עתידין חתם

לומר כן: (ד) ר' נהוראי אמר כו' לא

גרסינן ליה בתוספתה פי. ותדע דשיבוש

הוא דהא קי"ל בעירובין (דף יג:) דהוא

רבי נחמיה הוא רבי נהוראים: עמי

הארץ קלקלו. דאילו זקנים שאלוהו

לשופטם ולרדות הסרבנים שבהם אבל

עמי הארץ תלו עליו מלחמותיהם

באדך בותר ובו'. ° תימה למה נענש אחאב על נבות כיון שלא רלה 🔻 סירוגו. קשירתו: מחורו. שיש נקבים 🤃 בארכבותיו ותוחבין בהן למכור לו כרמו ועוד דבפרק הכונס לאן לדיר (ב״ק דף ס.) קאמר דדוד שאל אם היה יכול להחליף גדישין של שעורין מישראל לתת בפני בהמתו (ו) וי"ל דבפרשת המלך כתיב (שמואל א ח) יקח ונתן

> סירוגו מתוכו מטה סירוגה מעל גבה מיתיבי שאכלי עץ מאימתי מקבלין מומאה הממה והעריםה משישופם בעור הדג ואי מטה מסורגת (היא) מעל גבה למה לי שיפת עור הדג אלא הא והא מתוכו ממה אעולי ואפוקי בבזיוני דרגש אעולי ואפוקי באבקתא יאמר ר' יעקב אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כרשב"ג סאמר רבי יעקב בר אמי במטה שנקליטיה יוצאין זוקפה ודיו: מתני' יומוציא למלחמת הרשות על פי בית דין של שבעים ואחד יופורץ ילעשות לִו דרך ואין מִמחֹה בידו ״דרך המַלך אין לו שיעור יוכל העם בווזין ונותנין לו והוא נוטל חלק בראש: גמ' תנינא חדא זימנא אין ®מוציאין למלחמת הרשות אלא ע"פ ב"ד של שבעים ואחד איידי דתנא כל מילי דמלך תנא נמי (6) מוציאין למלחמת הרשות אמר רב

לעבדיו ולא לעלמו ועוד י"ל דבחנס היה יכול ליקח אם היה רוצה אבל כשהיה שואל אחאב שימכרו לו חשב נבות שרשות בידו לומר לא אמכור ועי"ל דנענש לפי ששאל הכרס לעשות ע"ז דכתיב (מלכים א כא) והיה לי לגן ירק כמו המתקדשים והמטהרים אל הגנות (ישעיה סו) והנקדן תירץ דאינו מותר רק בשדות הרחוקים מן העיר דלא מעלי כל כך אבל כרם נבות היה אצל היכל אחאב בשומרון ועי"ל דדוקא בשדה מהנה אבל שדה אחוזה שירש מאבותיו לא כמו שהשיב נבות חלילה לי מתתי נחלת אבותי לך שאי נמי דפרשת המלך לא נאמרה רק על המלך שנמלך על כל ישראל ויהודה ומאת המקום ואחאב לא מלך על יהודה וגם לא מלך מאת המקום:

יהודה אמר שמואל יכל האמור בפרשת מלך מלך מותר בו רב אמר לא נאמרה פרשה זו אלא לאיים עליהם שנאמר ישום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך כְתנאי ר' יוםי אומר °כל האמור בפרשת מלך מלך מותר בו ר' יהודה אומר לא נאמרה פרשה זו אלא כדי לאיים עליהם שנאמר שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך וכן היה רבי יהודה אומר ג' מצות נצמוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה רבי סנהוראי אומר לא נאמרה פרשה זו אלא כנגד תרעומתן שנאמר יואמרת אשימה עלי מלך וגו' יתניא ר"א אומר זקנים שבדור כהוגן שאלו שנאמר יתנה לנו מלך לשפטנו אבל עמי הארץ שבהן קלקלו שנאמר יוהיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו יתניא רבי יוםי אומר ישלש מצות נצמוו ישראל בכניםתן לארץ להעמיד ייתניא רבי יוםי אומר ישלש להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה ואיני יודע איזה מהן תחילה כשהוא אומר יכי יד על כם יה מלחמה לה' בעמלק הוי אומר "להעמיד להם מלך תחילה ואין כסא אלא מלך שנאמר יוישב שלמה על כסא ה' למלך ועדיין איני יודע אם לבנות להם בית הבחירה תחלה או להכרית זרעו של עמלק תחלה כשהוא אומר יוהניח לכם מכל אויביכם וגו' והיה המקום אשר יבחר ה' וגו' הוי אומר להכרית זרעו של עמלק תחלה וכן בדוד הוא אומר יויהי כי ישב המלך דוד בביתו וה' הניח לו מסביב וכתיב יושב בבית ארזים וגון אמר המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי יושב בבית ארזים וגון אמר ריש לקיש בתחילה מלך שלמה על העליונים שנאמר יוישב שלמה על כסא ה' ולבסוף מלך על התחתונים שנאמר ייכי הוא רודה בכל עבר הנהר מתפסח ועד עזה ירב ושמואל חד אמר תפסח בסוף העולם ועזה בסוף העולם וחד אמר תפסח ועזה בהדי הדדי הוו יתבו וכשם שמלך על תפסח ועל עזה כך מלך על כל העולם כולו ולבסוף לא מלך אלא על ישראל שנאמר ייאני קהלת הייתי מלך על ישראל וגו' ולבסוף לא מלך אלא על ירושלים שנאמר יברי קהלת בן דוד מלך בירושלים ולבסוף לא מלך אלא על מטתו שנאמר יהנה מטתו שלשלמה וגו' ולבסוף לא מלך אלא על מקלו שנאמר ייזה יהנה חלקי מכל עָמלי ∘רב ושמואל חד אמר מקלו וחד אמר גונדו הדר או לְא הדר רב ושמואל חד אמר הדר וחד אמר לא הדר מאן דאמר לא הדר שמלך והדיום ומאן דאמר הדר מלך והדיום ומלך: פורץ לעשות לו דרך: ת"ר אוצרות מלכים למלך ושאר, ביזה שבוזזין מְחצה למלך ומחָצה לְעם ְאמר ליה אביי לרב דימי ואמרי לה לרב אחא בשלמא אוצרות מלכים למלך אורחא דמלתא אלא שאר ביזה שבווזין מחצה למלך ומחצה לעם מגלן דכתיב

שאמרו ויצא בראשינו ונלחם את מלחמתנו וש"א הן: **בחחילה**. קודם שנשא שלמה נשים נכריות מלך אף על עליונים: וכשם שמלך על חפסה ועזה כך מלך על כל העולם כולו. והכי קאמר קרא כי הוא רודה בכל עבר הנהר כמחפסח ועד עזה: על מקלו. שהשליכו אשמדאי מכסאו כדאמרינן במסכת גיטין (דף סח:): גונדו. טליתו ובסדר טהרות (כלים פרק טו מ״ה) פירש רב החיי מקידה הוא מקידה של חרש (ס) ודומה לו חד אמר קודו וחד אמר מקלו (ויקרא רבה פרשה אחרים) והוא מקידה ששותה בה מים: מלך והדיוט. ושוב לא חזר למלכותום:

י אלהיכם בו לשבן שמו שם שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם עולתיכם וובחיכם מעשרתיכם ותרמת ידכם וכל מבחר נדריכם אשר תדרו ליי: דברים יב י-יא 🔞 ויהי פי ישב המלף בביתו ויי הניח י איר היה של היה שם של היה אחרי, היה איר בי היה היה של היה בל היה היה היה של היה בל היה בל היה היה היה היה היה היה היה בל היה בל היה בל היה היה היה היה היה בל היה ב של שלמה בל היה לו מבל בלך הלך הלבית בל היה בל ה היה בל היה ב

מ א מיי׳ פ״ה מהלכות . כלים הלכה א: בא ב מיי׳ פ״ה מהלי אבל הל' יח סמג עשין מד טוי"ד סי׳ שפו סעיף ב: מוי"ד מי׳ פ״ה מהל׳ סנהדרין הלכה א :סמג עשין קיו מג דה מיי' פ"ה מהלי מלכים הלי ג סמג :עשין שס מד ו מיי׳ שם פ״ד הל׳ ט מה ז מיי שם הלכה א סמג עשין קטו: מו ח ט י מיי׳ שם פ״א הל׳ א סמג עשין קיד: בול כ מיי׳ שם פ״ד ה״ע:

> לעזי רש"י ברי"ץ. עריסה.

רבינו חננאל

קרביטיו ונופל מאליו: אמר ריב״ל הלכה כרשב״ג דאמר מטה שנקליטה יוצאין זוקפה ודיו מטה המיוחדת לכלים אין צריכין לכפותה: ופורץ לעשות לו דרך ואין ממחין בידו שדרך המלך אין לו שיעור. אמר המלך המלך מותר בו ר' יוחנן אמר לא נאמרהן אבו לא נאמוה פרשה זו משפט המלך ליקח את בני ישראל ולקצור קצירו ולעשות כלי מלחמתו וכלי רכבו. ובנות ישראל יקח להיות לו רקחות מרחום ואופום ושדום רוי הטובים יקח ונתן לעבדיו ובחוריהם הטובים וחמוריהם יקח ועשה למלאכתו ולבני ישראל אמרו ואתם תהיו בחרתם לכם ולא יענה ה׳ אתכם ביום ההוא. אמר אונכם ביום ווווא. אנוו (לו) ר' יוחנן לא פירש להם אילו כולם שהתירם לו הקב"ה אלא לייראם ר׳ יהודה ג׳ מצות נצטוו בית הבחירה ולהכרית זרע עמלק ואוקימנא להעמיד זרע עמלק ואחריהן בנין . בית הבחירה א״כ למה בית הבחידה א"כ למה נענש מפני שקדמה על ידן. זקנים כהוגן שאלו שנאמר ועתה שימה לנו מלך לשפטנו ועמי הארץ הן שקלקלו ואמרו ויצא לפנינו ונלחם את מלחמתנו: **ענין** שלמה שנאמר עליו שמלך על העליונים שנאמר וישב שלמה על כסא ה' למלך ובסוף על התחתונים כי . הוא רודה בכל עבר הנהר מתפסח ועד עזה תפסח בסוף העולם ועזה בסוף העולם וחד אמר תפסח ועזה בהדי הדדי כו׳. פי׳ קורו קערה שאוכל בה: ירוש קערה שאוכל בה:
ירושלמי היה אומר זה
היה חלקי מכל עמלי:
והעם בוזזין ונותנין לפניו
והוא נוטל חלק בראש:
ה"ר"ר אוצרות מלכים
למלך ושאר ביזה מחצה . לעם ומחצה למלך: